Naročnina se plačuje v naprej.
Telefon interurban št. 113.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO.

Telefon interurban št. 113.

25. štev. Maribor, dne 22. junija 1922. 56. letnik.

Katoliški shod

za šmarsko, rogaško in sosednje dekanije se vrši v nedeljo, dne 2. julija t. l., pri sloveči romarski cerkvi sv. Roka nad Šmarjem.

Spored:

Od 7. do pol 9. ure zborovanja mladine in mož. Poročata narodna poslanca dr. Josip Hohnjec in F. Žebot.

Ob tri četrt na 9. uro na kolodvoru sprejem gostov, nato svečan sprevod z godbo in prapori k Sv. Roku.

Ob 10. uri pri Sv. Roku na prostem kratka pridiga (dr. Josip Hohnjec) in slovesna sv. maša, ki jo daruje g. kanonik Ivan Bohanec.

Ob 11. uri slavnostno zborovanje: I. Pozdravi. II. Slavnostni govori:

a) «Pomen katoličanstva za javno življenje.« Sodni svetnik g. dr. M. Loyrenčič Kozje.

b) «Katoliška šola.« G. prof. Ivan Vesenjak iz Maribora.

c) «Do zmage krščanskih načel!« G. dr. Anton Korošec.

d) «Mladinska organizacija.« G. urednik F. Smodej, Ljubljana.

e) «Katoliški tisk.« Narodni poslanec g. Franjo Žebot.

Ob sklepu III. Posvetitev presv. Srcu Jezusovemu.

— — —

Katoliško ljudstvo šmarske, rogaške in sosednjih dekanij — kvišku na noge! Naj vidi svet, da smo katoličani še tu in da si svojih pravic ne pustimo kratiti. Zato dne 2. julija vsi na katoliški shod k Sv. Roku nad Šmarjem!

Strašni pogoji zunanjega posojila.

Oblastniki bi radi vsako stvar izrabili v pomoč in proslavo današnjega režima in tako so tudi o zunanjem posojilu, sklenjenim s privatno amerikansko bančno skupino, govorili kot o nekakem dokazu ugleda in zaupanja, ki naj bi ga uživala SHS vlada v inozemstvu in posebej še v Ameriki. Znano je, da se je finančni minister zamanj trudil, dobiti posojilo od kake vlade, bil je v Londonu in Parizu, vračal se je praznih rok in tokrat so privatni kapitalisti in špekulanti napravili z državo SHS dobro kupčijo. Pri tujih vladah SHS finančni minister nima zaupanja in kredita in razumljivo je tudi, da zasebni kapital in tuji špekulanti ne gradijo svojih kupčij na medsebojnem zaupanju in prijateljstvu, temveč da hodijo tja, kjer se nadajo ugodnih tal za največjo izrabo in izkoriščevanje. Tako so amerikanski bankirji prišli v Jugoslavijo in državljani države SHS se danes ob razkritju pogojev tega posojila s strahom vprašujejo: Ali je Jugoslavija res za vsako ceno na prodaj?!

Vlada je s tem posojilom zavalila državi in davkoplačevalcem strašno breme. Posojilo se izplačuje in odplačuje pod sledečimi pogoji:

«Prvi oddelek posojila tvori 30 milijonov dolarjev. Emisijski kurs je določen na 86.75. (To se pravi: za vsakih 100 dolarjev bomo dobili v resnici le 86.75 dolarjev). Ako pa hoče dobiti država celih 30 milijonov dolarjev ,mora podpisati zadolžnico za 34,580.000 dolarjev nominale. Obresti so po 8 od sto. Prvo leto se obresti ne plačajo v gotovini, marveč se dolg avtomatično dvigne za 2,770.000 dolarjev. Tako bo spričo emisijskega kurza 86.75 znašal po prvem letu 37,770.000 dolarjev, kar se pravi z drugo besedo, da je dolg narasel v enem letu za 7,770.000 dolarjev. Ta postopica se nadaljuje pet let. In tako bomo koncem petega leta za 30 milijonov dolgovali — **53,740.000 dolarjev.**

Drugi oddelek znaša 40 milijonov dolarjev. Ta svota se bo dobila deloma v denarju, največ pa v materijalu. Emisijski kurs je določen na 82. (Za 100 dolarjev nominale dobimo le 82 resničnih). Računajoč po tem kurzu, bomo morali za 40 efektivnih milijonov izdati obveznico, glasom katere bomo dolgovali 48 milijonov 770.000 dolarjev. Za to svoto se mora koncem drugega leta plačati 3,900.000 dolarjev. Istotako tretje, četrto in peto leto. In koncem petega leta bo svota narasla na **70,751.000 dolarjev**, za katero svoto je Jugoslavija podpisala zadolžnico.

Pri tretjem oddelku v iznosu 30 milijonov dolarjev se zadolžimo po koncu prvega leta (po istem načinu, kot v prvem in drugem slučaju) na nominalo 36 milijonov 590.000 dolarjev. Ako dodamo letne obresti zraste dolg koncem petega leta na 40,870.000 dolarjev. Tako, da bodo vsi trije oddelki znašali **172,870.000 dolarjev.** To se pravi: Za dolg v iznosu 100 milijonov dolarjev bomo morali dati koncem petega leta obveznico, da dolgujemo 72,870.000 dolarjev več, kot smo prejeli. Kapitaliziranje obresti traja samo do sedmega leta. (To se pravi: do tedaj se bo za svoto obresti le avtomatično dvigal dolg). Po sedmem letu se morajo obresti plačevati v gotovini. Tedaj bo zrasel naš dolg na 189,670.000 dolarjev. To se pravi: kar smo dobili v denarju in materijalu, se bo zvišalo v 8 letu za 90 odstotkov! Koncem desetega leta bodo znašale obresti za ta dolg 15 milijonov 170.000 dolarjev. Od desetega leta naprej se začne amortizacija dolga. Rok je določen na 30 let. — Obresti in odplačila bodo znašala letno 21,490.000 dolarjev efektivnih, kar znači nad petino celokupnega dolga.«

Pogajanja ministrov z bankirji so bila zavita v gosto meglo samih tajnosti in spletkarij. Ponudb je bilo od dneva do dneva več in posamezni ministri so se tajno posvetovali s posameznimi bančnimi skupinami. — Razvnel se je pravi boj in prava tekma med ministri za provizije in druge mastne zaslužke. Končno je zmagal finančni minister Kumanudi in Blerova bančna skupina je sklenila z vlado to, s tako poraznimi pogoji zvezano zunanje posojilo.

Kako ostudna je bila ta tekma za profit, nam kažejo že sedaj razne govorice, razni spori in tudi razne afere v visokih beograjskih političnih in uradniških krogih. Finančni minister se tožari z ravnateljem Narodne banke radi razžaljenja časti. V dobi pogajanja radi posojila je namreč ravnatelj hudo ozmerjal ministra na neki seji akcijonarjev Narodne banke. Beograjska brzojavna direkcija se bavi sedaj z zadevo svojega tajnika Rankoviča, ki je vse brzojave glede posojila nosil na svoj dom ter jih prepisoval. V katere svrhe, se še ne da dognati in se najbrž tudi ne bo, ker je bil mož gotovo v zvezi s kako visoko politično osebo, ki je hotela oblagodariti našo državo s kakim posebno ugodnim posojilom, sebe pa z velikim zaslužkom.

Pogoji posojila in vse okolnosti pod katerimi je bilo sklenjeno, je nov dokaz, kako slabo čuvajo oblastniki državne interese in kako se v neugnani profitarski želji družijo s tujimi izžemalci v škodo lastne države.

Nevarna igra.

V belem Zagrebu je tekla bratska kri . . .

Belgrajski oblastniki so vprizorili v ponosni prestolnici Hrvatske poulične izgrede, ki naj pred celim svetom dokažejo potrebo njihovega samopaševanja. — Namen tega članka ni, prikazovati politiko Hrvatskega bloka v najlepši luči, toda nasilja, ki so se pretekli teden izvajala nad brati Hrvati, so tako nekulturna in naravnost divjaška, da jih moramo brezpogojno rešiti pred pozabljenjem. Nam Slovencem, katerim je odkazana v srbsko-hrvatskem sporu vloga mirnih gledalcev, ne sme biti vse eno, kaj se godi onstran Sotle. Ako prav se s politiko bratov Hrvatov v marsikateri točki ne strinjamo, moramo vendar z vso odločnostjo naglašati, da nam Hrvati po svoji kulturi, veri, mišljenju in običajih niso samo najbližji sosedje, pač pa najbližji bratje.

Pustimo to občutljivo točko naših medsebojnih odnošajev in oglejmo si — dejstva. Radikalno-demokratska vlada je iskala razloge, ki naj bi opravičili oster nastop proti pristašem Hrvatskega bloka. Vladni listi so pisali o razpustu zagrebške mestne občine in vladinovci so za to nakano pripravili potrebno utemeljitev: brezbrižnost Zagreba o priliki belgrajskih svečanosti. Zbesneli in onemogli pristaši vladne politike so uporabljali vsako priliko, kjerkoli se je le ponudila, za izzivanje pouličnih napadov. «Pokret«, glasilo jugofašistov, je odkrito pozival na poboje. Oblast je vse to mirno gledala, in — kar je vsega zgražanje vredno — tiho podpirala, saj so bile demonstracije fašistov naperjene proti pristašem Hrvatskega bloka.

11. t. m. je priredila zagrebška župa Jugoslovanskega (vladnega) Sokola v Zagrebu svoj izlet. Istega so se udeležili baje tudi mariborski Sokoli (na erarskih konjih seveda!), nadalje vojaštvo, žandarji in policaji. V vrstah maloštevilnih zagrebških Sokolov srpsko-jugoslovanskega kova so korakali temni pajdaši te družbe — caristični Wranglovci. Sokolaši so izdali proglas, v katerem se je naglašalo, da bo sokolski lev napadel vsakogar, kdor bi z najmanjšo kretnjo poizkusil motiti veličastno manifestacijo jugoslovenstva in jugoslovanskega Sokola, katerega je zvesto ščitila policija na eni in žandarmerija na drugi strani.

Naravna posledica tega izzivanja je bila, da je podžupan Krčelič, ki zastopa odsotnega župana Heinzla, v imenu večine zagrebškega prebivalstva odklonil vsako odgovornost in opozoril šefa zagrebške policije na posledice, ki bi vsled pouličnih pretepov utegnile nastati. Popoldne ob 2. uri so krenili vladni Sokolaši v Maksimir. Našteli so 1080 vojakov, nekaj šolske dece in neznatno krdelo «razboritih« Sokolov. Zagrebčani so počastili jugoslovanske Sokole z zaprtimi okni, izvešenimi cunjami in praznimi ulicami, po katerih se je vila žalostna procesija. Padale so opazke, češ, to je pogreb III. razreda. . . . . .

Istočasno se je vršila na Mirogaju in v Šestinama sijajna manifestacija Hrvatskega bloka. Okoli 50.000 Hrvatov in Hrvatic, — delavcev, seljakov in inteligentov — se je zbralo okoli groba Ante Radiča, kjer je govoril poslanec Kerubin Šegvič. Na grobu Ante Starčeviča v šestinah je govoril narodni zastopnik Štjepan Radič. Veličastna manifestacija blokašev je vladinov-

LISTEK.

Bankovec za milijon funtov zlata.

Angleški spisal Mark Twain.

(Dalje.)

«Rešil vas bom, Lloyd!«

«Torej sem že rešen! — Bog vam poplačaj na večno! Jaz .«

«Dovolite, da dokončam, Lloyd! — Rešil vas bom, pravim, pa ne tako, kakor ste nasvetovali. Ne bilo bi ugodno za vas in tudi ne primerno po tolikih trudih in žrtvah. — Rudokopa ne potrebujem. Zame tukaj v Londonu« — kako sem znal igrati vlogo velekapitalista! — «ima denar večjo vrednost, ako morem z njim razpolagati. — Rudokop mi je seve znan. Znana mi je njegova neizmerna vrednost in priseči morem nanj vsakomur, ki želi. Prodali ga boste v štirinajstih dneh za tri milijone dolarjev! Le kar na mene se sklicujte! — Za milijon dolarjev ste ga cenili, imeli bodete dva milijona dobička in tega si bova bratski delila! — Ste zadovoljni?«

Da ste ga videli, kako je plesal, kako je divjal po sobi od samega veselja! Vse bi mi bil polomil, da ga nisem zagrabil in potlačil na stol.

Ves srečen mi je rekel:

«Na vaše ime se smem sklicevati —?! Na vaše ime? Pomislite, človek božji! Kakor čebele na med, tako se bodo usuli, tile bogati Londončani! Stepli se bodo za delnice! — Na vaše ime! Videli bodete, kako vleče vaše ime, ime slovitega milijonarja, ki nosi milijone v telovnikovem žepu in z milijonskim bankovcem plačuje južine —! Moja sreča je zagotovljena za vedno in hvaležen vam bom, dokler bom živ!« —

In v manj ko štiriindvajset urah je bil ves bogati London na nogah. Nisem imel drugega posla, ko da sem dan za dnem sprejemal obiske in venomer ponavljal:

«Da! Rekel sem mu, naj se sklicuje na moje ime. Poznam ga in tudi rudokop poznam. Mož je pošten in rudokop je mnogo več vreden nego zanj zahteva!« —

In svoje večere sem prebil pri poslaniku. In tudi Porcija je redno prišla. O rudokopu jej nisem ničesar omenil. Prihranil sem si ga za pozneje, — za iznenadenje, — Govorila sva o plači, — o ničemer drugem ko o plači in o najini ljubezni, včasi o enem, včasi o drugem, včasi o obojem —.

In ko je minil mesec, sem imel milijon dolarjev — 200.000 funtov naloženih pri Angleški banki in Hastings tudi toliko. Za tri milijone dolarjev je prodal rudokop, prav kakor sem mu rekel, dobiček je znašal dva milijona dolarjev in pošteno jih je delil z menoj —.

Oblekel sem se v najboljše, kar sem imel in premogel, in sem se odpeljal na Portland Place.

Tam sem zvedel, da sta moja dva ptiča že v gnezdu. Koj sem se obrnil in šel po svojo Porcijo in skupno sva se peljala na račun —.

Potoma sva govorila o sami plači. Razburjena je bila in to jo je delalo še lepšo.

Dejal sem jej:

«Draga, kakor ti danes izgledaš, bi bil greh, zahtevati manjšo plačo ko tri tisoč na leto!«

«Henry, Henry! Uničil naju boš!«

«Ne boj se! Le nekaj takihle dražestnih pogledov si še prihrani za bogata starca, pa meni zaupaj! Vse pojde dobro!«

Pa vso pot sem ji moral delati pogum. Venomer je boječe tarnala in mi pravila:

«Oh, glej, da ne boš preveč zahteval za svojo prvo plačo! Utegne se zgoditi, da nama sploh ničesar ne dasta, in kaj bo z nama, ki si nimava s čim služiti kruh!«

Oj, ta hudomušna Porcija — ! —

Isti sluga, ki je pred mesecem meni odprl vrata, je tudi naju danes sprejel.

In brata sta bila doma —.

Seveda sta se začudila, ko sta zagledala mojo ljubko spremljevalko. Pa dejal sem jima (slek sem bil!):

«Je vse v redu, gospoda! Moja bodoča družica in soproga!«

Posadila sta naju in zelo vljudna sta bila z menoj in trudila sta se, da bi rešila mojo zaročenko iz njene zadrege.

Jaz pa sem rekel: